

REDACȚIA
AD. STR. AULICH (ADAM),
ABONAMENTUL
Anul Austro-Ungaria:
1 an fl. 10; pe 1/2
fl. 5; pe 1/4 de an
250; pe 1 lună fl. 1.
Anul de Duminecă pe
an fl. 2.—
Anul România și străinătate
pe an 40 franci.
Manuscrisurile nu se înapoiază.

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM),
INSERTIUNILE:
pe 1 și garmond: prima-dată
7 cr.; a doua oară 6 cr.;
a treia oară 4 cr. și timbru
de 30 cr. de fiecare publi-
cațiune.
Atât abonamentele cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte.
Scrisori nefrancate nu se
primesc.

Arginții lui Juda.

(S) Vineri, Sâmbătă și Luni, Dieta a discutat asupra proiectului de lege privitor la subvenția ce guvernul voește să dea preoților înimbul ingerenței ce-și asigură. Cât de periculos este acest proiect învederează și din discuțiunea ce a urmat deja până acum asupra lui. A combătut contele Apponyi, contele Bethlen András, deputatul sas Schwicker, contele Zichy János, kossuthistul Kis Albert, ear' intru susținerea lui a trebuit să se scoale Tisza Kálmán, autorul urgisit al atâtor șoviniste, care de ani de zile mai vorbit în Dieta.

Este de remarcat, că între cei cari au combătut proiectul mai cu înverșunare, tocmai reformații, va să zică Jării cei mai naționaliști. Kis Albert este preot reformat, contele Bethlen reformat. Toți se tem, sunt chiar convinși, că legea asta ar fi în mâinile guvernului mijloc de a-și face agenți electorali, mijloc de corupție, de a degrada țara mea, a propaga servilismul.

Și guvernul, prin ministrul Wlassa recunoscut că în adevăr, în guvernul subvenția, „e natural și câștigă și aderenți“. Ceea ce înseamnă însă că „aderenții“ nu vin de bună voie și înțeleg de principiile de guvern ale Bányffy, ci ajutoare se vor da numai celor care vor fi dat întâi de șugărnice către guvern.

De ce chiar contele Apponyi a spus: „dacă odată se stabilește să se organizeze de stat diferitelor confesiuni, prima stabilită să se împartă banii respectivelor confesiuni“.

Ceea-ce am cerut și noi, naționaliștii.

Și mai așa guvernul ar dovedi, că nu are întru adevăr ajutorarea preoților slab dotăți.

Cum însă guvernul nu vrea să facă această modificare în proiect, evident că scopul lui este cel arătat și noi îndată ce am auzit despre ajutor de stat, scop despre care nu se îndoieste acum nici presa maghiară. Eată, într'adever, ce scrie *Budapesti Hirlop* de la 5/17 Aprilie, independent și de guvern și de ocupațiunii de partid:

„A cumpăra și a câștiga pentru politica guvernului două milioane reformați cu un total de 400.000 fl., și un milion de luterani cu prețul de 70.000 fl., nu e rea măsură, ci o bună afacere“.

Dacă așa e, dacă partidul catolic și cel kossuthist — care de când a spriginit în trecut politica bisericească a guvernului — toate tendințele lui de maghiarizare, — dacă partidul național (apponyist) este împotriva acestui proiect de lege, unde are ca scop este opinia publică ce ar avea pentru proiect și l'ar cere cu înțelegere?

Și spune Tisza Kálmán, marele lider al politicii sëlbatice șoviniste, în vorbirea sa dela 4/16 Aprilie că a scăpat următoarea mărturisire:

„Noi și Israeliții ne știm apăra interesele, dar' nu le punem nici odată în contradicție cu interesele statului“...

Acel „noi“ înseamnă reformații sëlbatice, cari și mai presus de interesele bisericii lor pun interesele politice de maghiarizare cu ori-ce preț, politică pe care e natural, ca Tisza să o spriginască și când o face Bányffy, că Bányffy doar' pe urma marelui rabin merge. Politica asta nefericită Tisza a inaugurat-o.

Ear' ca Jidanii să fie și ei între cei cari alături cu ceata tiszaisztă să steie totdeauna la spatele politicii guvernului, earăși e natural, căci guvernul doar' politica acestora o face: a șovinistilor nesocotiți și a Ovreurilor speculanți.

Rămâne deci bine stabilit, că și actualul proiect de lege e susținut nu de sentimentul public al țării, ci de o majoritate slugarnică, aleasă cu baionetele guvernului șovinist și cu banii mai ales dela Ovreurii strinși.

Naționalitățile, lucru clar și precis, sunt contra proiectului, și dacă desorganizate cum sunt și fără o conducere unitară nu protestează în intruniri, le incumbă totuși datoria mare, ca după-ce proiectul a devenit lege, să bage de seamă, ca între noi guvernul să nu-și poată găsi agenți, și cine va primi din banii guvernului — ca un Juda să fie privit și tratat.

Trecerea reformărilor la neconfesionalism. Protopopiatul reformat bilhorean și-a ținut în săptămâna trecută conventul anual, în care s'a raportat, că socialismul și neconfesionalismul cuprinde tot mai mult teren printre reformați. Astfeliu între altele în comuna Ciemău (Csökmő) în scurt timp au trecut la neconfesionalism 111 familii.

Ale voastre dintru ale voastre!

Procesul de presă slovac. Luni în 18 l. c. s'a pertractat înaintea juraților din Budapesta procesul intentat ziarului slovac „*Narodnie Noviny*“ pentru trei articole, intitulându-se unul „*Alianța română-maghiară*“, al doilea „*Irod*“ și al treilea „*Ațițați poporul*“. Din cel dintău am și fost dat în Nrul de Dumineca trecută câteva pasagii. Privitor la acest articol jurații au răspuns la întrebarea respectivă cu 6 voci da, ear' cu 6 nu; prin urmare dl *Jiak*, acusatul pentru tustrele, a fost achitat; pre când privitor la cele alte două articole au răspuns cu unanimitate „*vinovat*“. Pedepsă: 8 luni temniță și 600 fl. amendă.

Apărătoriu a fost Drul *Kirno*, avocat slovac din Novi-Sad. Amănunte vom aduce într'un număr viitor.

In atențiunea Sinodului eparchial.

Cei-ce au ajuns pe fericitul de pie memorie avocat Ioan P. Dessean din Arad, știu, că era un om genial și avea vână nesecată de idei mari. Intre altele avea ideea, că în ca-

drele statutului organic al bisericii ortodoxe s'ar putea institui în Arad o școală mare românească, în care să se cultive toate științele: pedagogie, teologie, filosofie, jurisprudentă, tehnică, belearte etc. Un fel de miniatură a Sorbonei din Paris era să fie școala mare din Arad.

Eram atunci la începutul constituționalismului și visam de libertăți și belșuguri pentru a ridica teatrul, academia juridică și chiar universitate românească. Așa s'a întâmplat de nu i-s'a dat atențiune ideii cu școala mare.

Timpul a șters iluziile cu teatrul, academia și universitatea, și nici școala mare nu s'a făcut.

Și pe acelea vremuri era posibilitatea de a înființa o școală mare, dacă nici nu în contururile mari demarcate de fericitul Dessean, tot ne pomeniam cu școala superioară românească în Arad, în care se cultivau în specialitate acelea ramuri de științe, cari atingeau mai deaproape viața noastră națională.

Și la această idee trebuie să revenim acum după 30 ani de tristă experiență. Să specialisăm în institutul ped. teologic acum și fără amânare cel puțin acelea ramuri de științe, cari sunt susceptibile în planul de învățământ al preparandielor și teologice!

Înțeleg economia și industria.

Și eată pentru-ce. Poporul nostru n'are nici o școală agronomică ori industrială. Pe terenul economiei rurale rămâne la sistemul economic vechiu insuficient pentru productivitatea cerută astăzi de spiritul dominant, ca un simplu verme al pământului. Ear' pe terenul bogat industrial nu este cine să-l treacă.

Prin instituirea unei catedre de economie și industrie la institutul diecesan poporul s'ar îmbogăți cu un nou capital intelectual. Prin preoții și învățătorii instruiți în științele economice și industriale ar fi condus poporul la toate acele îmbunătățiri în economiile sale, cari fac pământul și munca mai productivă. Am avea în fiecare comună o școală practică economică și industrială. Sesiunile parochiale și grădinile învățătoarești ar deveni economiile de model în sat, ear' atelierul învățătorului ar oferi modelele de industrie pentru acele ramuri, cari se pot forma din produsele hotarului comun.

O catedră bună de economie și industrie, care ar ști să stîrnească în fitorii preoți și învățători interesul economic și li-ar da instrucțiunea cuvenită pentru executivă, ar fi germenul înfloririi noastre economice. Ar ști și poporul nostru cum se câștigă cu mai mare înlesnire banul.

Așa, cu mâna goală și cu frunza verde în buză, cum suntem astăzi, nu ne vom face cetăți în Țara-Ungurească, unde guvernul cheltuiește milioane pe catedrele pe cari noi încă le putem avea în cadrul institutelor noastre de astăzi.

Mai de demult aveam și noi catedră de economie la instit. ped. teol. din Arad. A rămas însă neproductivă, căci însași economia era a cincea roată. Profesorul de economie pro-

punea limba germană, botanica, mineralogia și mai știu eu ce studii și apoi economia rămânea sgărcită în câte 1—2 oare pe săptămână. Și acestea mai mult nu se țineau decât se țineau, deoarece profesorul de economie era un fel de „*Mädchen für alles*“.

Coste ce va costa, nu impoartă, dar' să se institue o catedră specială pentru economie și industrie și la acea catedră să se aducă din străinătate specialist anume pregătit pentru aceste catedre. Și dacă momentan nu avem oameni specializați pentru catedra acestor ramuri, atunci prima preocupățiune a diecesei să fie de a institui din al seu ori prin cutare fundațiune stipendii și să trimită harnici stipendiști, cari în 2—3 ani de zile ar aduce cu sine un capital productiv în sinul poporului românesc.

Sunt frumoase științele abstracte și ideale. Ele nobilizează sentimentele și gândirile, indispensabile pentru existența unui popor.

Aceste însă trebuie acum concentrate într'un sistem de „*non multa sed multum*“, ca să se facă loc cât mai larg catedrei ce ne învață a câștiga pâinea noastră cea de toate zilele.

Dacă nu putem realiza școala mare a fericitului Dessean, să realizăm cel puțin o parte din ea, *et usus de plura docebit*.

Dela catedră.

Arme împrumutate.

La loc de frunte și cu litere bătătoare la ochi, organul trinității Coroian-Tilea-Daian scrie în numărul dela Paști că nu înțeleg „ținuta stranie a unor foi românești în frunte cu „*Tribuna Poporului*“, cari necontentit caută să discrediteze realizarea acestei idei“, adevărat a serbării zilei de 3/15 Maiu.

Aceasta după ce nu mai departe de cât în numărul nostru de Joi 2/14 Aprilie scriam:

„Că trebe să o serbăm, nici mai începe discuție. Și că vom serba-o, nu suferă îndoială. Vom serba-o cu atât mai mare însuflețire, cu cât presa maghiară și oamenii lui Jeszenszky uneltesc mai mult pentru a ne zădărnici până și astfel de manifestări pioase.“

A da uitării zilele mari istorice, ar fi să ne condamnăm înșine.

A le prăsnui cu evlavie ce se impune, este cel mai demn răspuns ce putem da mistificărilor ungurești.

Organul susamintitilor censori ai vieții noastre publice mai scrie:

„Intocmai procedează această foaie și cu serisoarea, ce părintele Lucaciu a adresat tinerimii române de peste munți, privitor la același obiect. Această scrisoare, asupra căreia vom reveni, este prezentată de organul din Arad într'o lumină absolut falsă și cu tendența vădită de a discredita părerea, că nu s'ar putea serba în mod vrednic amintirea măreței zile istorice.“

Cum și ce fel am prezentat noi în lumină falsă scrisoarea d-lui Lucaciu din care am reprodus o parte — privitoare la felul cum să serbăm cu toții, aici acasă, sfânta zi de 3/15 Maiu, și unde s'ar fi manifestat la noi tendința să discreditam serbarea, e desigur o taină pe care va deslega-o cititorul în stele Dăian.

Un singur lucru e pozitiv: în articolul nostru dela 2/14 c. am scris că ideea sulevată de organul sibian privitor la „marea intrunire dela Blaj, unde în extas și frăție sute de mii să jurăm pe evanghelia lui Bărnuțiu și privitor la „istorică excursie la București“ (propuneri pe cari nu le-au luat în serios nici confrății dela „Unirea“) a rămas ballă.“

Afirmația aceasta, scrie organul sibian, este incuificabilă! Facem bucurosi amendă

onorabilă, dacă cei dela Sibiu ne vor asigura că au luat dispozițiuni și s'au înțeles cu blăjenii asupra intrării mari ce vor convoca la Blaj.

Dacă nu, rămâne incuificabilă îndrăzneala, că organul d-lor Coroianu Tilea și Dăianu ne înjură, când noi n'am făcut decât să arătăm cât rău se face causei naționale scriindu-se articole de senzație cari în urmă se dovedesc... pușcă goală!

Ear că de unde imprumută organul sibian aceste arme de luptă între frați și ce scopuri naționale urmărește când într'una provoacă asemenea certe, lăsăm să judece marea public românească. Noi constatăm numai, că injuriile sibiane la adresa noastră sunt produse cu multă plăcere în presa maghiară.

Chestiunea fondului preoțesc din Arad.

S'a înființat fondul preoțesc din Arad, ca el cu vremea să fie razimul preoțimei diecesane. Și era nespuse bucuria preoțimei la acest binecuvântat început al îngrijirii de soartea sa.

Stratul din care s'a alcătuit el era fecund. Simția fiecare poporean și preot, că interesele private ce erau oare-cum legate de îndeplinirea parochiilor vacante, au să se dea îndrăgămintă interesului celui mare de a pune unde numai se poate sesiunile parochiale în serviciul fondului preoțesc. Așa din aceste reurse câștigate sub impresia însuflețirii dela început, s'a închiegat frumosul capital de astăzi.

A doua resursă a fondului preoțesc ar fi să fie taxele personale preoțești, cari dacă ar fi intrat regulat și la timp, cu procentele lor ar fi urcat fondul deja la o mărime ce ar oferi deplină garanță pentru asigurarea existenței preoțimei din diecesa Aradului.

Aceste taxe însă n'au urmat decât epiradic. O mare parte a preoțimei s'a sursat dela împlinirea acestei datorințe atât de vitale pentru însăși preoțimea.

Pare lucrul paradox, că în vremea ce foarte branșele de oficanți publici și privați sunt preocupate de gândul a-și înființa reuniuni de ajutorare reciprocă și fonduri de pensuni, și aduc adese-ori jertfe de cotisații mai mari decât e proporțiunea salariilor lor, cum am sice urag astăzi dela gură ca să-și asigure viitorul familiei lor, — preoțimea noastră nu vrea să contribuie la asigurarea viitorului ei.

Atâta ignoranță ar fi neexplicabilă, căci doar preoțimea noastră nu e astfel dotată, ca să-și poată câștiga averi pentru familii și să poată zice, că fondul de pensuni e de prisos pentru dînsa. Trebuie deci să fie o pricină la mijloc, care jignește împlinirea acestei datorințe.

Sunt nedumeriri,

Părintele I. Radnianțiu, paroch în St.-Andraș își cuprinde nedumeririle sale în următoarea scrisoare adresată redacțiunii „Biserica și Școala” din Arad:

„Stimată Redacțiune! Un curent favorabil* publicat în Nr. 12 din „Biserica și Școala”, a produs efect nesimpatic între preoțimea noastră bănățeană, fiindcă în conținutul lui, ori-și-cine vede, că intențiunea acelui articol e a detrage atențiunea și interesul preoțimei bănățene dela administrarea așa zisului fond preoțesc, carea în felul său a început a fi proverbială.

Articolul din chestiune în naivitatea sa e plin de învătăuri bune, pentru cei-ce n'au cunoștință despre existența fondului preoțesc, — și pentru-ca și pe viitoriu cât de puțin să se facă vorbă despre acest fond, ni-se consiliează înființarea de fonduri parochiale.

Până am ajunge însă a înființa fonduri parochiale, e bine să avem cunoștință și despre administrarea fondului preoțesc, despre care până acuma numai cei din apropierea acestui fond — știu ce știu.

E adevărat, că în fiecare an, înainte de ținerea sinodului eparhial se cetesc socoțile fondului preoțesc, — dar' numai așa în mod colectiv, fără a se dimita la specialități, — dorința noastră însă este, ca socoțile fondului preoțesc să se extindă a arăta în detalii:

1. Că sesiunile parochiale vacante — de după comune — cât venit au adus ele au de an?

2. Cari sunt acei preoți, și cari sunt acele văduve, cari s'au împărțășit până acuma de ajutoriu din fondul preoțesc, — și cu cât?

3. Cari sunt speșele celor exmiși în cauzele fondului preoțesc?

Preoțimea bănățeană va fi cu toată ocașiunea pentru solicitarea publicării socoților fondului preoțesc, fiindcă numai prin aceea s'ar pute constata aeeva, că distribușe se acele ajutoare după merite, sau numai după protecțiuni?

Dacă însă nu ni-se va împlini rugarea noastră, atunce nu ne rămâne alta, decât să recurgem la înaltul ministeriu, care apoi — investit cu drept de supraveghiere — de sigur ne va împlini rugarea.

În buna speranță, că Stimata Redacțiune au e interesată față de fondul preoțesc, — vin a vă ruga să binevoiați a publica această epistolă în proximu Nr. din „Biserica și Școala.”

S.-Andraș

I. Radnianțiu, paroch.

Stipulațiile acestei scrisori implicit denunță incorectități în chivernisirea fondului preoțesc și totodată o nepermisă amenințare cu ingerința guvernului.

Sunt primejdioase și bănuielele și concludsiile părintelui Radnianțiu, căci ele ating temeliile unei instituțiuni de care e legată soartea bisericeii învățătoare.

Dar' în sfârșit un glas necăjit îl mai poți înțelege. Nu înțelegem însă tonul bătăran al reflexiunilor ce le face acestei scrisori redacțiunea „Bis. și Șc.”

că jur împrejur în întreg amfiteatrul, în logea cezarilor tot-așa ca și la locul vestalinelor, și sus și jos întreaga mulțime *pollice verso* poștește moartea dînsului. Aceasta formidabilă mișcare de mână cu policariul ținut în jos, înseamnă clar și mai la înțeles de-cât ori-ce, sentința lui de moarte. Vede cum multele mâni cu policariul ținut în jos gesticulează în aer și i-se pare că simte cum toate acelea s'ar înfige în peptul dînsului. Tineri, bătrâni, femei și copii, bărbăne nu poate să reziste farmecului, *pollice verso* pretind moarte toți.

Vulgul poruncind poștește moartea gladiatorului învins, ultimele spasmuri de agonie voește să i-le vadă, — dacă ar fi despoiat de acest spectacol, ar perde mult din deliciu.

Și Marcu Spoliator prinde însuși tășul ascuțit al sabiei contrariului său și cu mâna plină de sânge și-l înfige în gâtul propriu. Învingătorul împinge mai afund sabia, ca și cum ar fi voind să pironiască la pământ pe contrariul său. Șiroiu de sânge roșu-întunecat țânește pe lângă sabie, vâpșește în roșu mâna tinerului gladiator, apoi se soarbe în nășipul argințiu. Câteva spasmuri nervoase încă și Marcu Spoliator a încetat de a mai trăi. Gladiatorul învingător își smulge ferul din cadavrul rece. De

Un simptom cum e scrisoarea părintelui Radnianțiu nu se tractează cu cana, ci mai vartos se ia în socotință și se pune în perspectiva adevărului. Și de nu va ține proba adevărului, are să cadă, ear' dacă da, atunci din elementele adevărului cuprinse în acel simptom să se facă îndreptarea, ce are pe toți să-i satisfacă și mai presus de toate să înalte instituțiunea, cuibul atător speranțe.

Suntem conduși de cele mai curate sentimente la aprecierea acestei cestiuni. Știm că Preas. D. episcop Ioan Mețianu și-a făcut o nobilă ambițiune din crearea acestui fond și-l privește de cea mai mare podoabă a meritelor sale. Și aceasta este ce ne impune și o deosebită delicatete în tratarea cestiunei.

Noi credem în corectitatea administrării fondului preoțesc, toată lumea o știe că Preasântitul e totodată bun econom. I-se cere însă acum fondului publicitate. Foarte bine. Să se edeie dar' și despre fondul preoțesc anuare, asemenea celor ale „Fundațiunii Gozdu”, în care să fie cuprinsă din an în an icona fondului. Acest anuar să se distribuie apoi tuturor preoților și membrilor sinodului parochial.

Așa s'ar ști și aceea ce neliniștește pe părintele Radnianțiu și confrății săi: cât venit aduc sesiunile — după comună — din an în an; cine, cu cât ajutoriu a fost împărțășit; câte sunt speșele de administrare și exmișuni, etc.

Aceasta publicitate o reclamă imperativ interesele fondului, căci prin imediata vedere a socoților și a sporirii fondului s'ar da un puternic impuls preoțimeni pentru a jertfi la acest fond din al său și din al sesiunilor. Ar fi aceasta socoteală o lumină, care pe toți i-ar lumina și încălzi... Și sigur că ar recompensa îmbelșugat speșele de tipar chiar și în tipografia diecesană.

Ca metod a devenit deci indispensabilă tipărirea anuarelor fondului preoțesc, pentru scutirea chivernisitorilor și întărirea contribuțiilor.

Însă nu acesta este *punctul saliens*, ci sistemul. În baza statutelor de acum e greșala, și până când nu se va modifica baza, edificiul măreț al fondului se va clătina necontentit și preoții nu vor intra cu cotisațiunile lor.

Care este baza de acum? Fondul preoțesc împărțășește ajutoare preoților și văduvelor, pe cari i socotesc vrednici ori vrednice de ajutorat, pre cum se zice, după mărimea nevoiei fie-căruia. Unii și unele capătă, ear' alții și altele nu.

Între titlurile de ajutoriu sau neajutoriu sunt și acelea bunăoară, că cutare văduvă nu capătă, pentru-că i-a rămas câte ceva, destul de a nu muri de foame, dar' prea

pretutindenea răsună spre dînsul sgomotoase semne de plăcere, neveste și fete frumoase cu mult semnificative zimbete l'acoper cu roze; florile albe ca zăpada, de culoare palidă, roșii purpurii și roșii-rosatice, cad toate în nășipul udat de sânge...

Eroul zilei cu mâna-i rămasă neatinsă de ferul vrăjmașului, își strînge rana primită la începutul luptei, face un compliment și urmărit de sgomotul de plăcere al spectatorilor părăsește arena. Glasuri femești strigă în urma dînsului:

— Missio, missio, rudis.*)

Numai acum observă mulțimea, că celelalte două părechi, după ce se râniseră de moarte, în partea cealaltă a cercului se sbat în agonie morții pe nășipul înroșit de sânge. Servitorii cercului aleargă acolo, ca să deie rănitorilor lovitura de moarte.

Reprezentățiunea s'a terminat. Mulțimea se ridică și încet-încet se resfiră. Pe cale oamenii vorbesc despre reprezentățiune; poporul ride, glumește, se cicălește, ori dă curs liber clevetirei.

Sclavii cappadochieni, puternici ca niște

* Missio — cu aceasta esclamaro pretindeau eliberarea gladiatorului rănit. Rudis — armă în formă de pumnal, înșignă gladiatorilor învingători, puși în libertate.

puțin de a trăi din acea averică. Aceasta ar însemna pedeapsa văduvei aceluia, care prin munca sa a câștigat ceva și eventual remunerarea văduvei aceluia, care poșt din vina sa n'a câștigat nimic. Cu un cvent, după statutele de astăzi preoții au numai datorința de a plăti taxele feli dreptul de a pretinde văduva la timpul să din dinariul soțului ei, adică nimenea nu știe că pentru cine plătește taxele, sau mai bine zis, știe că plătește într'un fond de dispoziție, ear' nu în fond de pensuni.

Eată, aceasta este pricina pentru care preoții se sustrag de la solvirea taxelor. Așa am auzit-o deardul de la toți preoții. Acesta e sentimentul comun. Musafirii dela „Biserica și Școala” încă l'ar putea ști de la ori-care preot, dacă i-ar permite să vorbească fără frică cu dînsii.

Când odată statutele vor fi puse pe bazele egalei împărțășiri în proporțiunea cotisațiunilor, și va ști tot preotul că ce are să capete familia sa după moartea sa, sunt deplin convins, că nu numai nu va lipsa nici un singur preot a plăti cotisațiunile curente, ci nu se va găsi preot să nu plătească și toate restanțele începând de la înființarea fondului. Mai mult încă: sunt și despre aceea convins, că lusași preoțimea ar veni să ofere cotisațiuni mai mari și-și va pune sufletul, ca să pună cât mai multe sesiuni cu cât mai mari arenzi în serviciul fondului preoțesc.

Inchinăm Prea Sântiei Sale Domnului episcop Ioan Mețianu aceste sincere gânduri, facă să-i fie deplină marea operă a înființării fondului preoțesc, să devină aceea ce este adevărata lui chiamare. Dar' dacă domnii din jurul Prea. S. Sale n'au găsit nici până acum cheia pentru baza statutelor egal îndreptăitoare, chiame la sfat pe alții, cari în 24 de oare sigur li-ar face-o. Nu este suflet românesc, care să nu aibă atâta dragoste cătră preoțimea noastră, ca să i facă după cel mai bun gând al său cheia pentru asigurarea viitorului acestor venerate corporațiuni.

Unul pentru toți.

Triumful unui savant Român.

Secolul nostru, cel mai bogat în invențiuni sensaționale, în special în ceea ce privește medicina, pare că își va încununa seria printr'o descoperire, pentru care să fie recunoscețoare toate veacurile viitoare.

După Jenner, care a descoperit vaccinul contra variolei; după tratamentul Pasteur în potruva turbărei; după Koch, care e pe cale de a găsi remediul tuberculozei; după Roux și Behring, cari au găsit serul antidiferic — numărăm azi o descoperire ge-

uriază, ridică pe umer lectila aurită și astfel duc acasă pe stăpânul lor, pe care căsenii l'asteaptă de mult timp cu ospetel. Cu brațele lor puternice și fac drum printre mulțime îmboldind și ghiontind fără milă. În schimb însă și pe ei îi întrece pompoasa, eleganta *pilenta*, trăsura favorită a damelor romane, trasă de câte patru armăsari înfocați; acesta earăși e lux nou, nepermis, care împedecă mișcarea liberă și provoacă glasnice erupțiuni de scandalizare nu numai în publicul ce umblă pedestru, ci și în ilustrii posesori ai lectilelor.

La porțile spoliatorului, pe ușile deschise massa proletarilor, privește cadavrele gladiatorilor ucși. Câțiva feciorandri mai temerari, superstitioși, au ajuns aproape nemijlocit lângă cadavre. Pândesc să vadă: ori de cadavrul în sclevăr e rece, ori de nu cumva mai licăiește în ele vre-o schintăie de viață? Căci dacă se întâmplă să deie cu ochii de cătăun astfel de cadavru, cu mare aviditate și lipesc buzele pe ranele deschise și astfel sug sângele din trupul viu, tremurătoriu: acesta e leac sigur contra tuturor nenorocirilor.

(Va urma).

Police Verso

ROMAN

de

Alexej Alexejevič Lugovoi

(Urmare)

Puține mâni s'au ridicat cu degetul mare întins, — în semn că voesc să cruțe pe învinsul. *) Și Marcu însuși, sub piciorul victoriosului său contrariu, nu-și ridică mâna, ca dela aceasta plebe să imploare grație. El, romanul liber, odorul jocurilor de circ, viadorul în totdeauna triumfătoriu, acum se tăvălește în țărână, sub piciorul sclavului; nu mai poștește nimic din viața aceasta, voește să moară ca un gladiator onorabil. Primul său fiasco las' să-i însemne totodată și pe cel mai din urmă, — moartea. Și zadarnic ar și cere grație. Vede el bine,

*) Gladiatorul învins, dacă voia să ceară grație, și ridica mâna, ear' spectatorii cari îi ascultau cererea, făceau asemenea, ținând întins degetul cel mare al mânei (policariul). Aceasta se numia: *pollicem premerere*. Dacă însă mulțimea pretindea moartea învinsului, atunci mâna ridicată și-o întorcea cu policariul în jos. Aceasta era: *pollicem vertere*, ear' numirea gestului era: *pollice verso*.

niale care este menită să aducă cele mai mari foloase civilizației omenirii întregi. Această descoperire se datorează unui Român, tânărul Galin, fiul d-lui *Grigore Galin*, glugar din comuna Girboveni, județul Pălciu. Bursier al Statului Român la Paris, tânărul Galin este actualmente asistentul d-lui Duclaux, directorul institutului Pasteur.

D. Galin în urma unor laborioase cercetări a descoperit o nouă bacterie în substanța formativă a alcoolului. Se știe că fermentațiunea alcoolului se face prin intermediul unui micet descoperit de Pasteur. Noul microb descoperit de compatriotul nostru are, din contra, o acțiune antifermen-tativă și împiedică deci formațiunea alcoolului.

Forma acestei bacterii este un *triplococ* încapsulat, adică câte trei coci înveliți într-o membrană în formă de capsulă. Microbul se colorează cu fuxina picro-carbolică, iar capsula cu albastru metylen Leofler. La microscop microbul apare roșu și capsula albastră.

După experiențele făcute asupra animalelor și apoi asupra oamenilor, s'a dovedit că *triplococul*, care s'a numit *triplococcus diplophyllus Galini*, împiedică cu deservire dezvoltarea leziunilor alcoolismului cronic și chiar efectele alcoolismului acut se neutralizează cinci minute după injecțiunea serului preparat din sângele animalelor imunizate cu *triplococul* diplofil.

Se știe că micelii fermentativi ai alcoolului, humectați cu o soluție alcoolică, prezintă la microscop mișcări șerpuite dela coadă la cap; *triplococul*, din contra, nu prezintă nici o mișcare; când se îmbibă însă cu alcool, începe a face evoluții dela cap spre coadă; mișcările devin cu atât mai vii cu cât alcoolul e mai tare. Puși în fața *triplococului* la microscop, micelii își pierd vigoarea, li se încetinează mișcările, se agitănează și mor.

Animalele imunizate cu *triplococul* doctorului Galin sunt în stare să ingereze cantități mari de alcool fără nici o consecință. Astfel, se află actualmente în institut cinci-sprezece rațe imunizate, cari înghit zilnic câte 750 de grame de cognac fără să prezinte nici un simptom anormal și nici nu se lăgrăse; sunt 48 de iepuri și porci de mare, cărora li se introduce pe gât câte 450 grame de absint, și toți sunt sănătoși; doctorul Jean Canars, dela uzina Bertin & Comp. a ajuns, după imunizare, să bea la fiecare masă câte un litru de whisky fără să simtă cel mai mic semn de beție, din contra simțindu-se din ce în ce mai bine. 182 bolnavi de alcoolism cronic din diferitele spitale din Paris s'au supus tratamentului cu ser *triplococic* și sunt pe cale de a se vindeca complectamente.

Este inutil să mai facem elogiul meritului nostru compatriot. Felicitările ce a primit dela toți savanții din lume și binecuvântările milioanei de suferinzi vor fi răsplata meritată pentru munca sa încununată de succes.

Din România.

De la Academie.

După ședința de la 1 Aprilie sesiunea generală a Academiei s'a închis.

Procedându-se la alegerea noului birou, au fost aleși: dl *Poni* președinte, dl V. A. *Urechia*, C. *Olănescu* și general *Fălcoianu*, vice-președinți.

Dl *Gr. Tocilescu* a fost ales președinte al secțiunii literare și l. *Vulcan* vice-președinte.

Dl *P. S. Aurelian* a fost ales președinte al secțiunii științifice și d. Dr *Felix* vice-președinte.

Dl *D. Sturdza* a fost reales secretar general pe un nou period de 7 ani.

Membri corespondenți în cele două locuri vacante la secțiunea literară s'au ales cu mare majoritate d-nii *Duiliu Zamfirescu* prim-secretar de legățiune la Roma și d. *Pilip-pide* profesor la universitatea din Iași.

NOUȚĂȚI

Arad, 20 Aprilie n. 1898.

Neecrolog. Inregistrăm cu durere următorul anunț funebrel:

Inconsolabili: Irine Nasta, soție; Irina, Alexandru, Mariu și Egon Nasta, copii; Louise Popescu, soră; Victor Nasta, frate; soacră, cumnații și cumnatele, au durerea să vă face cunoscut pierderea prea iubitului lor, soț, părinte, frate, ginere și cumnat,

Alexandru Nasta, facelat din viață în București Vineri, 3 Aprilie, în etate de 39 ani. Ceremonia funebă a avut loc Sâmbătă, 4 Aprilie, oarele 2 p. m. din casele decedatului, str. Armenească Nr. 33, la cimitirul Șerban-Vodă (Belul).

Decedatul a fost de origine din Sibiu, un ardelean harnic și cu multă dragoste pentru neam. Lasă jale în inimile a o mulțime de rudeni, pe cari le are la Sibiu, Brașov și Cluj.

Trimitem sincerele noastre condolențe!

Presă umoristică. Până aci era presă-scandal, presă-rurdară, presă-revolver! Acum, probabil pentru-că suntem în luna Aprilie, citim niște nebunii în presa maghiară, în cât ridem cu hohot. Astfel în numărul dela 19 c. „Magyarország” publică un articol datat din Budapesta, în care se ocupă eară cu desvălirea „statuei lui „Barbutz” pe „Câmpul libertatun”. Personagiile aduse în scenă sunt dl *Urechia*, care cu banii Ligei ar fi trimis dela Budapesta unde s'a sfătuit cu faimosul *Pintye György*, o grămadă de agenți. Intre acestia și pe studentul universitar *Dolian*, regretatul nostru colatorator, care s'ermanul a murit tocmai înainte de această cu un an!

În felul acesta a păcălit vr'un mare pișicher ziarul unguresc sus-amintit. Ear Ungurii, ce să facă, mistue asemenea gogoase în vreme ce băiatul „autor” (al articolului) își ride în pumni, la vre-o cafeana, probabil la *Miesek*. „cuibul agitațiunilor”, și și consumă cognacul!... Ba și plătește și „piccolo” cu care a rămas dator... „Telik!” — este de unde! doar asemenea gogoase presa maghiară le plătește — bine, — altfel nu înțelegem de ce să facă omul adevărat atentat asupra „fantasiei sale”!..

In atențiunea stuparilor. Dl învătător *Ioan Vancu* face cunoscut colegilor învătători și tuturor acolora cari se ocupă cu stupăritul, că a contractat cu un mășariu cinstit, să-i facă o sută de coșnițe sistem *Dzirzon*, după măsura folosită de reuniunea regnicolară de albinărit, cari pre lângă că vor fi cu mult mai acomodate scopului și mai trainice, sunt totodată și mai eține, costând numai 3 fl. de o familie de albine.

Aceste Drirzoane sunt de o rară calitate: lemn limpede și bine uscat, măsura perfect punctuală, ramele sunt tari și giluite, de asemenea grosime și lățime, fiind construite mechanic. Partea esternă blănită cu paic și preste paie cu jalusine, așa în cât pre lângă forma corăspunzătoare au o formă estetică foarte plăcută. Afară de aceea coșnițele sunt cu trei despărțeminte, din cari cel deasupra, numit despărțemintul de miere, se desparte printr'o scândură grilajată, ca să corăspundă pe deplin scopului. Pentru fie-care familie două ferestre astfel cimentate, ca albinele să nu poată străbate înderēt.

Fie-care familie e provăzută cu 30 rame.

În fine, pentru a fi scutite de stricăciuni din partea celor curioși și lacomi, — ușile coșnițelor sunt provăzute cu încuietoare.

Aducând acestea la cunoștința colegilor învătători și a tuturor celor cari se ocupă cu stupăritul rațional, dl *Vancu* invită să comande fie-care astfelu de coșnițe, promițând, că la adunarea generală învătorească, ce se va ținea aici în Arad în săptămâna aceasta, va espune câteva spre privire în grădina seminariului diecesan.

Consistoriul eparhial aradan, este conchiamat în ședință plenară pe Vineri în săptămâna luminată, 10/22 Aprilie la 10 ore înainte de amiază. Obiectul, de care se va ocupa Consistoriul cu această ocaziune, este censurarea rapoartelor ce se vor substerne sinodului eparhial.

Adunarea generală a fondului preoțesc aradan este conchiamată pe Sâmbătă în săptămâna luminată, 11/23 Aprilie la 9 ore înainte de amiază în sala consistoriului gr. or. român din Arad.

Deraliare de tren. Eri la 7 ore la garadin St-Ana s'a întâmplat o deraliare. Trenul ce sosise despre Brad, la intrarea sa în gară și-a perdut sărita. — Patru vagoane au scăpat de pe șine producând o sgu-ditură teribilă și întré pasageri o panică îngrozitoare. Alte nenorociri, afară de câte-va capete lovite, între călători nu s'au întâmplat. Vagoanele deraliolate însă au devenit neîntrebuintabile. În urma acestui incident trenul a ajuns la Arad numai după o întârziere de o oră.

Defraudarea la primăria din Arad. În afacerea cunoscută delaapidări de bani de la cancelaria birurilor a primăriei aradane, eată ce telegramă din Arad găsim în „P. Lloyd” de la 19 Aprilie: „Procuratura a pus în stare de acuză pe camarășul orășenesc *Alois Berczy* pentru atacarea celor 100.000 florini, întâmplată la percepțiunea de dare. Primarul a suspendat pe *Berczy* din oficiu, înlocuindu-l, în mod provisoric, cu *Ladislau Hollósy*.”

Foile patriotice din Arad tac chitic, oare pentru ce?

Maghiarisare. Intre cei cari au îmbogățit cu nume sonor nația lui *Árpád* este și cetățeanul aradan *Pischa Károly*, care și-a schimbat numele în *Petőfi*! E de înțeles!

Congresul aeronauților. În zilele trecute s'a ținut în *Strassburg* congresul aeronauților, la care și-au trimis reprezentați patruzeci de state. Austro-Ungaria a fost reprezentată prin locotenentul *Francisc Hinterstoisser*, comandantul secțiunii aeronautice militare. Congresul s'a ocupat mai ales cu examinarea și studiarea aparatelor inventate în timpul mai nou întru montarea așa numitelor „ballons sondés”, prin cari aceste baloane devin capabile a nota observațiunile chiar și în cazul când nu se află în ele nimeni. În Germania și Franca de vre-o câțiva ani se fac adecă experimente cu astfel de baloane, cari urcate în văzduh, aparatele așezate în ele notează exact înălțimea, temperatura și umezeala în diferite regiuni ale Europei. Unele dintre aceste baloane arătau 25.000 metri înălțime și temperatură de — 80° Celsius. — Dintre numeroasele aparate, câte s'au prezentat congresului spre examinare, s'au acceptat aparatele inventate de *Dr. Hergesell*, directorul institutului meteorologic din *Strassburg*, și cele inventate de căpitanul german *Moedebeck*. S'a hotărît, ca de aci încolo să lase în văzduh astfel de baloane în cele mai multe state. S'a accentuat apoi necesitatea de a clarifica poporul asupra modului de a tracta cu ele după ce cad la pământ. Pentru ca să poate fi aflate și puse în siguranță mai cu ușurință, congresul a hotărît, că pe fie-care astfel de balon să se pună inscripțiuni ca: „Grijiți!” „30 fl. remunerațiune!” „Deschide străicuța cea roșie!” etc. Prin aceste îndrumări voește congresul să evite pierderea baloanelor, de și până acum din 58 „ballons sondés” lăstate în văzduh, nici unul nu s'a pierdut.

Romanul princesei. La început era numai flica unui burghez american, care prin speculațiuni și muncă și adunase avere de mai multe milioane. După aceea fiind dumea și frumoasă și bănoasă, din *Clara Ward* a devenit princa *Chimay*, sərbătorită și adorată de întreg Parisul. Firea și sângele ei păcătoș însă o împinse pe căi de rușine. De dragul unui țigan și-a părăsit copilița și bărbatul, a călcat în picioare frumosul titlu de princa și și-a bătut joc de onoarea ei și de onoarea bărbatului ei. S'a dat întru toate țiganului, cutrierând cu el lumea și țara, și făcând pretutindenea lucruri scandaloase. Dar nebuniile costă bani firear făcute acelea chiar și de fosta princa *Chimay* în companie cu țiganul *Rigó Jancsi*. Princa *Chimay*, floarea elitei parisiane s'a dat de vedenie publicului de prin orfeuri, desbrăcată, — ca să câștige bani, ear după ce nici clasele sociale puțin scrupuloase în privința moralității nu mai rivniau să vadă goliciunea ibovnicei țiganului,

fosta princa și milionară s'a pus pe făcut de datorii. A închiriat în Paris cuartir cu 6000 de franci, și-l'a mobilat ca pe timpurile cele bune când era — barem pentru ochii lumii — nevasta cinstită a unui om onorabil și de poziție, dar de plătit nu a plătit, fiind-că nu avea cu ce. Urmarea: executor, execuarea mobiliarului, scoaterea din cuartir.

Ei! nemeza nu doarme, nici chiar fiind vorba de princa care de dragul cutărui țigan calcă în picioare onoarea familiei și soțului lor.

Păziți-vă sănătatea! Tuturor celor-ce sufer de boale de piept, de boală de apă, de mistuire neregulată, dureri de stomac, de reumatism, guturai dureri deochi și alte boale lăuntrice, apoi pentru boale de copii, se recomandă cu multă căldură medicamentele *Kneippiane*.

Se pot căpeta de-adreptul sau prin postă dela farmacia dlui *Dr. Julius Schopper* în *Oravița* (*Krassó-Szörény m.*)

Catalogul tuturor medicamentelor (leacurilor) cu prețurile lor, se trimite, la cerere, ori-cui gratis și franco din numita apotecă!

La agentura principală din Arad a băncii de asigurare „*Transilvania*”, pot afla aplicare numai decât mai mulți.

Agenci ambulanti

(acuisitor) pe lângă condițiuni de tot favorabile.

Medic român în *Karlsbad*. Med. Univ. *Dr. Romulus L. Crăciun*, medic clinic în spitalul univers. Imp. reg. din *Viena* (Clinica dlui consilier de curte *Prof. Neusser*.) Specialist pentru morburile interne. Medic al asociațiunei pentru îngrijirea studenților morboși din *Viena* Protector: *Majestatea Sa* Impăratul etc. etc.

Ord. din 1 April—1. Octombrie dela oarele 6—11 a. m. și 2—5 p. m. în *Mühlbad-gasse* casa „*Schwarzes Ross*”.

Invită re la abonament

Deschidem prin aceasta abonament pe anul 1898 la

„TRIBUNA POPORULUI”

Condițiunile de abonament, însemnate și în fruntea foii, sunt cele următoare:

În Monarchie:

Pe un an fl. 10.—
Pe 1/2 an „ 5.—
Pe 1/4 an „ 2.50
Pe o lună „ 1.—

Pentru România și străinătate:

Pe un an franci 40.—

NUMERII DE DUMINECA

pot fi abonați deosebit, ca foaie pentru popor, cu 2 fl. pe un an, având o întindere de 8 pagine: cele 4 pagine ale foii de zi, plus un adaus poporal de 4 pagine.

Domnii cari se abonează la foaia de zi cu 10 fl. pe an, nu au să mai plătească nimic pentru adausul poporal dela numărul de *Duminica*.

Administrația

„TRIBUNA POPORULUI.”

ULTIME ȘTIRI

Praga, 18 Aprilie.

(Depesă particulară a „Tr. P.”) Eri a avut loc în suburbiul *Křálovské-Vnohřady* (*Via regală*) o sərbare întru amintirea proclamării limbei croate ca limbei oficiale în *Croația* și *Slavonia*, fapt întâmplat la 23 Octombrie 1847. De față mulți Croați în frunte cu deputații *Spineici* și *Potocieniak*. Printre telegrame sosite a fost și una sosită dela studențiimea română din *Budapesta*, care a provocat manifestație însuflețită pentru națiunea română. S'au auzit multe voci strigând „Să trăiască!”

Editor: *Aurel Popovici-Barciann*.
Redactor responsabil: *Ioan Rușu Șriann*.

Hotel Palatin

hotelier **SINGER ALBERT**

in ARAD, piața Andrassy Nr. 4.

Am onorul a face cunoscut onoratului public român, că țin în întreprindere și pe mai departe

HOTELUL „PALATIN“

din Arad, piața Andrassy Nr. 4.

pe care l-am străformat în hotel de primul rang, prin ce am devenit în plăcuta poziție de a pute pune la dispoziția On. public călătorii odăi arangiate excelent și ventilate bine, și anume cu prețuri dela 80 cr. în sus.

In restaurantul meu se vor servi cele mai gustuoase bucate și beuturi curate, bune, cu prețuri foarte moderate

Totodată recomand atențiunei on. public restaurantul meu arangiat separat pentru adunări publice, ori pentru conveniri sociale.

Rog deci onor. public călător să mă onoreze cu încrederea, și cu ocasiunea petrecerei în Arad să reflecteze la serviciile mele.

Cu distinsă stimă

162 1—3

SINGER ALBERT

hotelier

Gutori Földes Kelemen

Farmacie in Arad.

Crema de Margit.

Crema-Margit cea mai bună pentru obraz, întinerește și imfrumusețează fața în scurtă vreme.

Crema-Margit este singurul remediu în contra pistruiilor, a petelor de ficat și în contra erupțiunilor de piele

Crema-Margit este singurul remediu în contra înegririi și a roșirii pielii, precum și contra arsurilor de soare.

Crema-Margit efectul ei miraculos este că unsă pielea, se absoarbe îndată atât de ce în 3—4 zile pielea care a fost plină cu pistru și pete de ficat, se face albă ca alabastrul.

Crema-Margit este absolut nevinovată, de oare-ce nu e unsuroasă, ci este fină și se absoarbe iute. Fața nu capătă strălucire ca de altă cremă și de aceea se poate folosi și ziua.

Crema-Margit un flacon mare 1 fl., unul mic 50 cr.

Pudră-Margareta albă roșă, și crème 60 cr.

Săpun-Margareta o cutie 35 cr.

(148) 7—10

Pasta pentru dinți Margareta o cutie 50 cr.

Numai atunci este curată, când fiecare cutie poartă numele farmacistului aradan *Gutori Földes Kelemen*.

Păziți-vă de falsificare.

Flacoane goale nu se umple în alte farmacii cu crema Margareta.

Magazinul central este la *Gutori Földes Kelemen*, farmacist, Arad Deák Ferencz utca 12. Telefon 111.

DESCHIDERE

DE

ATELIER

in

Piața Tököli Nr. 8.

pentru

Croitorie de vestminte bărbătești, care se va efectua după cea mai nouă metodă

și cu

Prețuri moderate.

Rog onoratul public pentru sprijinul binevoitor, asigurând că îmi voi da toată silința a satisface cerințelor cu cea mai mare acuratețe și promptitudine.

Cu toată stima.

Nicolau Iosif.

(148) 8—

NOUE PRAVALIE

DE

VESTMINTE BĂRBĂTEȘTI ȘI DE COPII IN ARAD.

Subscrisul aduc la cunoștința onoratului public, că prăvălia mea de până acum,

de ghete, pălării și obiecte de modă pentru bărbați

'mi-am îmbogățit'o prin

un depou de vestminte bărbătești și de copii.

Vestmintele sunt fine și ieftine, pe fie-care bucată e pus „prețul fix“ cât se poate mai mic

În prăvălia mea se pot căpăta acum tot felul de articli aparținători branșei îmbrăcămintelor, onoratul public prin comanda făcute la mine, poate deci să facă cruțare de timp și de bani.

Recomandându-mi noua întreprindere bunăvoinței și sprijinului on. public cumpărător, rămân

cu distinsă stimă :

(149) — 4

LUDOVIC MARKUS

Arad, strada Andrassy Nr. 17